

OUD TESTAMENT

Adriaan van Klinken / Nienke Pruiksmā (uitg.),
ONDER DE REGENBOOG. De Bijbel queer gelezen.
Skandalon 2010. 208p. € 19,50

'Gender - A Success Story in Theology and Religious Studies?' Rond deze zelfkritische vraag kwamen wetenschappers uit Nederland, Europa en de VS bijeen op een conferentie eind januari aan de Universiteit in Groningen. De bijdragen lieten zien wat bereikt is ondanks het feit dat de universitaire en maatschappelijke context in bepaalde landen niet bevorderend is voor feministische theologie. Feministische theologie ontwikkelt zich voortdurend. Zij ontvangt bijvoorbeeld impulsen uit andere discourses van bevrijding en tegelijkertijd geeft zij impulsen aan andere. Een voorbeeld ervan is 'queer theology'. Wat verstaat men daaronder? Het gaat om een 'verqueerde' leeshouding. Het is lezen vanuit de marge waarbij seksuele identiteit als hermeneutische lens beschouwd wordt, zoals de uitgevers van de bundel stellen (3). 'Queer' wordt op twee manieren verstaan: ten eerste als verzamelnaam voor lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transseksuelen, en ten tweede in de oorspronkelijke betekenis in het Engels, 'eigenaardig' of 'vreemd'. Theologen van binnen en buiten de wetenschap (geen bijbelwetenschappers) geboren tussen 1981 en lezen bijbelse verhalen of figuren opnieuw vanuit dit perspectief. De bijdragen zijn in een aantrekkelijke stijl geschreven en rijk aan woordspelingen.

Op de bijdrage 'Over vreemde eigen/wijze vrouwen in Spreuken 5' van Nienke Pruiksmā wil ik nader ingaan. Zij vraagt zich af: Hoe ontstaat de confronterende 'wij-zij' discours? Wie bepaalt, en hoe, wat 'anders' is, zowel in onze hedendaagse maatschappij als in bijbelse teksten? (46) In Spreuken 5 creëert de onderwijzing aan een zoon over de 'vreemde vrouw' de eigen identiteit. De identificatie vanuit een 'queer'-perspectief loopt niet zoals gewoonlijk via de onderwijzende en wijze moeder maar via de 'queer', de vreemde vrouw (55). Juist het toeëigenen van het woord 'queer' [van de vreemde vrouw in Spreuken 5] laat zien dat 'de grenzen die getrokken worden niet-wijs zijn. Vreemd en eigen/wijs gaan gewoon in een persoon samen'. De eigen-wijze vrouw wordt de *drag queen* die rolpatronen bevraagt (55). De vraag in Spreuken wordt zo tot een vraag aan onze manier van spreken over de anderen. Deze bijdrage is tegelijkertijd zelfkritisch over de 'queer' leeshouding. Door de gelijkstelling van rechten zoals huwelijk voor homoseksuelen met beschaving worden vrouwen en mannen buiten gesloten en als vreemd

OUD TESTAMENT

verklaard die dat niet zo zien. Afsluitend vraagt de auteur dan ook: 'Hoe vreemd is dat?' (58). De bundel nodigt dus uit tot een stimulerende confrontatie met vreemdheid. Het valt op dat de bijdragen van mannen geen analyse van hegemoniale en androcentrische machtsverhoudingen in bijbelse teksten maken. Deze stap zal wel gezet moeten worden om een emancipatorische impact te hebben over de eigen groep heen. (DEK)